

Briuselis, 2020 05 28
COM(2020) 450 final

2018/0196 (COD)

Pakeistas pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio ir migracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų priemonės finansinės taisyklės

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

2018 m. gegužės 29 d. Europos Komisija priėmė pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais reglamentuojamas sanglaudos politikos lėšų naudojimas 2021–2027 m.¹ ir pagal kuriuos fondų parama sutelkiama keliems pagrindiniams ES politikos prioritetams.

Šių metų pradžioje Europos ekonomika patyrė didžiulį ir beprecedentį COVID-19 pandemijos sukeltą simetrinį sukrėtimą. Sveikatos priežiūros sistemos buvo staiga apkrautos, pareikalauta daugybės aukų ir galiausiai kilo staigių ir sunkių visuotinių socialinių ir ekonominių padarinių.

Dėl to labai smuks ekonominiai rezultatai, sumažės ekonominės veiklos vykdytojų skaičius ir labai padidės nedarbas bei skurdas. Dėl to ateinančiais metais taip pat kils didelių sunkumų, susijusių su viešaisiais finansais ir skolos valdymu, o tai savo ruožtu gali riboti viešąsias investicijas, būtinas ekonomikos atgaivinimui ir plėtrai užtikrinti.

Siekiant nedelsiant reaguoti, jau pritaikytos pagal 2014–2020 m. programas šiuo metu turimos sanglaudos politikos priemonės. Šiuo atžvilgiu pirmą kartą iš dalies pakeistas² Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, siekiant sustiprinti valstybių narių sveikatos sistemas didinant investicijas ir remti ekonominės veiklos vykdytojus bei darbuotojus. Po šio pakeitimo padarytas antras pakeitimas³, kuriuo siekiama sudaryti išskirtines lanksčias sąlygas valstybėms narėms valdyti ir iš dalies keisti savo programas, kai to reikia siekiant reaguoti į krizę.

Komisija siūlo pasinaudoti visa ES biudžeto galia, kad investicijos būtų sutelktos ir finansinė parama būtų teikiama svarbiausiais pirmaisiais ekonomikos atsigavimo metais. Šie pasiūlymai grindžiami dviem ramsčiais – skubia Europos ekonomikos gaivinimo priemone, kuria bus laikinai padidintas ES biudžeto finansinis pajėgumas, nes bus išnaudojama ES biudžeto manevringumo marža pritraukti papildomą finansavimą finansų rinkose, ir sustiprinta 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa. Komisija siūlo taikant Europos ekonomikos gaivinimo priemonę sustiprinti svarbiausias programas, kad investicijos kuo greičiau pasiektų tuos, kuriems jų reikia, kad sustiprėtų bendroji rinka, būtų paspartintas bendradarbiavimas sveikatos ir krizių valdymo srityse, o Sąjungos biudžetas būtų subalansuotas taip, kad būtų paskatintas tvarus perėjimas prie atsparesnės, ekologiškesnės, skaitmeniškesnės Europos, kartu laikantis Europos socialinių teisių ramsčio principų.

Šis pasiūlymas sietinas su pirma minėtu antruoju ramsčiu. 2021–2027 m. sanglaudos politikos investicijos turės atlikti ilgalaikę funkciją kaip augimą ir konvergenciją skatinančios priemonės nuo 2021 m., kai ES ekonomika, tikėtina, pradės atsigauti po didelio nuosmukio.

Šiuo atžvilgiu aiškiai pagrįsta, kad yra tinkama 2021–2027 m. sanglaudos politikos struktūra, suformuota pagal perspektyvias augimo strategijas, visų pirma paramą telkiant pagal temas orientuojantis į ekonomikos konkurencingumą, įgyvendinant Žaliojo kurso darbotvarkę ir remiant Europos socialinių teisių ramstį. Labai svarbu užtikrinti palankias sąlygas ekonomikai

¹ COM(2018) 375 *final*.

² Reglamentas (ES) 2020/460.

³ Reglamentas (ES) 2020/558.

greitai atsigauti ir taip paskatinti ES ekonominę plėtrą, kartu įgyvendinant Sutarties tikslą skatinti konvergenciją ir mažinti skirtumus. Teikiant paramą itin daug dėmesio reikėtų skirti labiausiai krizės paveiktiems regionams, kuriems atsigauti būtų sunku.

Kita vertus, staigus ir labai netikėtas pandemijos atvejis rodo, kad sanglaudos politika turėtų būti lankstesnė ir reaktyvesnė. Visų pirma, valstybėms narėms reikia suteikti papildomo lankstumo perkelti išteklius iš vieno fondo į kitą bet kuriuo programavimo laikotarpio metu.

Taip pat būtina sanglaudos politikos teisinėje sistemoje numatyti mechanizmus, kuriais būtų galima greitai pasinaudoti, jei artimiausiais metais Sąjunga patirtų naujų sukrėtimų. Atitinkamai, reaguojant į išskirtines ir neįprastas aplinkybes yra siūlomos fondų naudojimo priemonės, kuriomis būtų užtikrinama, kad tokiais kriterijais apibrėžtomis aplinkybėmis būtų galima nukrypti nuo tam tikrų taisyklių, kad būtų galima lengviau reaguoti į tokias aplinkybes. Atsižvelgiant į tai, Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktus, kad būtų numatytos laikinos priemonės, padedančios reaguoti į išskirtines ir neįprastas aplinkybes.

Be to, dėl COVID-19 pandemijos paramos gavėjai tapo mažiau pajėgūs laiku užbaigti veiksmus, remiamus pagal 2014–2020 m. programas, nes atsirado su įgyvendinimu susijusių vėlavimų ir trūkumų. Dėl krizės padarinių biudžetui paramos gavėjai gali būti nepajėgūs finansuoti atitinkamų operacijų užbaigimo iki nustatyto termino. Atsižvelgiant į tai turėtų būti sudarytos dar lankstesnės sąlygos veiksmus vykdyti laipsniškai.

Kartu su šiais siūlomais pakeitimais teikiamas pasiūlymas iš dalies pakeisti Reglamento dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo pasiūlymą⁴, siekiant sustiprinti sveikatos priežiūros sistemų pasirengimą ir geriau išnaudoti kultūros ir turizmo sektorių potencialą, atsižvelgiant į jų pažeidžiamumą krizei ir didelę svarbą kai kuriuose regionuose. Be to, kartu su šiuo pasiūlymu teikiamas pasiūlymas iš dalies pakeisti Reglamento dėl „Europos socialinio fondo +“ pasiūlymą⁵, siekiant padidinti paramą priemonėms, kuriomis sprendžiamos jaunimo užimtumo ir vaikų skurdo problemos, taip pat daugiau dėmesio skirti paramai darbo jėgai pereinant prie žaliosios ekonomikos ir skaitmeninių technologijų.

Sąjungos lygmeniu Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras yra pagrindas, padedantis nustatyti nacionalinius reformų ir investicijų prioritetus, be kita ko, dėl fondų teikiamos paramos. Pastaraisiais metais Europos semestro procesas ir sanglaudos politikos investicijos buvo glaudžiai susieti, todėl ši politika yra ypač tinkama Europos semestro procese nustatytoms investicijoms įgyvendinti. Europos semestro procese jau nurodytos konkrečios prioritetinės sritys, kuriose reikėtų paankstinti viešąsias investicijas ir taip prisidėti prie ekonomikos atgaivinimo ir plėtros.

• **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Šis pasiūlymas susijęs tik su tiksliniais pasiūlymo dėl Reglamento, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio ir migracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų priemonės finansinės taisyklės (BNR pasiūlymas) pakeitimais ir dera su kitomis Sąjungos politikos sritimis.

⁴ COM(2018) 372 *final*.

⁵ COM(2018) 382 *final*.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Pasiūlymas grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 322 straipsnio 1 dalies a punktu, kuriame nustatytas teisinis pagrindas, kuriuo remiantis priimamos finansinio pobūdžio taisyklės, pirmiausia nurodančios biudžeto sudarymo ir vykdymo bei sąskaitų pateikimo ir audito tvarką.

Jis taip pat grindžiamas SESV 177 straipsniu ir SESV 349 straipsniu.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Pasiūlymu nekeičiamas sanglaudos politikos įgyvendinimo būdas – ji toliau įgyvendinama pagal pasidalijamojo valdymo principą.

Bendras valdymas yra grindžiamas subsidiarumo principu: Komisija strateginio programavimo ir įgyvendinimo užduotis perduoda valstybėms narėms ir regionams. Be to, pagal jo nuostatas ES veiksmams neviršijama to, kas būtina Sutarčių tikslams pasiekti.

- **Proporcingumo principas**

Pasiūlyme numatyti riboti ir tiksliniai pakeitimai ir juo neviršijama to, kas būtina pasiekti tikslui suteikti daugiau lankstumo valdant programas ir užtikrinti didesnę reaktyvumą, kad būtų galima pritaikyti esmines įgyvendinimo nuostatas siekiant įveikti galimą būsimą simetrinį sukrėtimą.

Siūlomais įgaliojimais Komisijai suteikiama galimybė kilus krizei ribotą laiką imtis tam tikrų neatidėliotinių priemonių. Todėl jis atitinka proporcingumo principą.

- **Priemonės pasirinkimas**

Šiuo pasiūlymu iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento pasiūlymas.

3. EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų ex post vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Netaikoma.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Konsultacijų su išorės suinteresuotaisiais subjektais neprireikė. Tačiau pasiūlymas parengtas po pastarosiomis savaitėmis vykusių išsamių konsultacijų su valstybėmis narėmis ir Europos Parlamentu.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Netaikoma.

- **Poveikio vertinimas**

Prie BNR pasiūlymo pridėtas poveikio vertinimas. Poveikio vertinime patvirtinta siūloma šių fondų įgyvendinimo sistema, kaip nurodyta 2018 m. gegužės 29 d. BNR pasiūlyme.

Siūlomi BNR pasiūlymo pakeitimai yra riboti ir tiksliniai, jais nesiūloma keisti pradinio pasiūlymo struktūros ir pagrindinių nuostatų. Jais tik šiek tiek patobulinamos ir pakoreguojamos nuostatos, remiantis kovojant su COVID-19 pandemija ir jos padariniais įgyta patirtimi. Todėl atskiras poveikio vertinimas nebuvo atliktas.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Siūlomi BNR pasiūlymo pakeitimai yra riboti ir tiksliniai, jais nesiūloma keisti nuostatų, kurios būtų svarbios reglamentavimo kokybės patikrų ar supaprastinimo atžvilgiu.

- **Pagrindinės teisės**

Pasiūlymu nedaromas poveikis pagrindinėms teisėms, nes juo nekeičiamos atitinkamos 2018 m. gegužės 29 d. BNR pasiūlymo nuostatos.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Siūlomu pakeitimu nekeičiamas pasiūlymas dėl kitos 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos⁶.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Netaikoma.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Netaikoma.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Siūlomi BNR pasiūlymo pakeitimai susiję su šiais elementais:

- didesniu lankstumu perkelti išteklius iš vieno fondo į kitą, taip pat papildomu lankstumu perkelti išteklius tarp ERPF, ESF+ arba Sanglaudos fondo pagal 21 straipsnį;
- Komisijos įgaliojimais priimti įgyvendinimo aktus, kuriais būtų leidžiama taikyti laikinas fondų naudojimo priemonės reaguojant į išskirtines ir neįprastas aplinkybes:
 - 10 procentinių punktų padidinti tarpinius mokėjimus;
 - atrinkti jau užbaigtus veiksmus;
 - leisti, kad veiksmai būtų tinkami finansuoti atgaline data;
 - pratęsti dokumentų ir duomenų pateikimo terminus;
- veiksmų, kurie gali būti vykdomi palaipsniui du programavimo laikotarpius, išlaidų ribos sumažinimu iki 5 mln. EUR.

⁶ COM(2018) 322 final.

Pakeistas pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio ir migracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų priemonės finansinės taisyklės

Komisijos pasiūlymas COM(2018) 375 iš dalies keičiamas taip:

- 1) įterpiama 15a konstatuojamoji dalis:

„(15a) siekiant suteikti valstybėms narėms galimybę lanksčiai skirti finansinius išteklius ir koreguoti jų skyrimą atsižvelgiant į savo konkrečius poreikius, būtina joms suteikti galimybę programavimo laikotarpio pradžioje arba įgyvendinimo etape prašyti perkelti ribotas sumas iš fondų į bet kurią kitą tiesioginio ar netiesioginio valdymo priemonę arba iš vieno fondo į kitą;“;
- 2) įterpiama 20a konstatuojamoji dalis:

„(20a) siekiant sudaryti sąlygas greitai reaguoti į išskirtines ir neįprastas aplinkybes, kaip nurodyta Stabilumo ir augimo pakte, kurios gali kilti programavimo laikotarpiu, turėtų būti numatytos laikinos priemonės, palengvinančios fondų naudojimą reaguojant į tokias aplinkybes;“;
- 3) 71 konstatuojamoji dalis pakeičiama taip:

„(71) siekiant užtikrinti vienodas partnerystės sutarčių patvirtinimo, programų patvirtinimo ir dalinio keitimo, taip pat finansinių pataisų taikymo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai. Įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su pranešimų apie pažeidimus forma, registruotiniais ir saugotinais elektroniniais duomenimis ir galutinės veiklos rezultatų ataskaitos šablonu, turėtų būti vykdomi pagal Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentą (ES) Nr. 182/2011(*). Nors šie teisės aktai yra bendro pobūdžio, turėtų būti taikoma patariamoji procedūra, nes juose nustatomi tik techniniai aspektai, formos ir šablonai. Įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su ERPF, ESF+ ir Sanglaudos fondo finansinių asignavimų paskirstymo nustatymu, turėtų būti priimami be komiteto procedūrų, atsižvelgiant į tai, kad jie tik atspindi iš anksto parengtos apskaičiavimo metodikos taikymą. Be to, įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su laikinomis fondų naudojimo išskirtinėmis aplinkybėmis priemonėmis, turėtų būti priimti be komiteto procedūrų, atsižvelgiant į tai, kad taikymo sritis nustatyta Stabilumo ir augimo pakte ir apima tik šiame reglamente nustatytas priemones;

(*) 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).“;
- 4) 1 straipsnio 2 dalis pakeičiama taip:

„2. Šis reglamentas netaikomas ESF+ užimtumo ir socialinių inovacijų kryptčiai ir EJRŽF, PMIF, VSF ir SVVP tiesioginio ar netiesioginio valdymo komponentams, išskyrus Komisijos iniciatyva teikiamą techninę paramą.“;

- 5) 8 straipsnio d punktas pakeičiamas taip:

„d) kai tinkama, pagal regionų kategoriją suskirstyti finansiniai ištekliai, kaip nurodyta 102 straipsnio 2 dalyje, ir asignavimų sumos, kurias pagal 21 ir 105 straipsnius siūloma perkelti tarp regionų kategorijų, įskaitant tokio perkėlimo pagrindimą“;

- 6) 21 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

- a) 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Valstybės narės gali partnerystės sutartyje arba prašyme iš dalies pakeisti programą prašyti perkelti iš viso ne daugiau kaip 5 proc. kiekvieno fondo pradinio nacionalinio asignavimo į bet kurią kitą tiesioginio ar netiesioginio valdymo priemonę.

Valstybės narės taip pat gali partnerystės sutartyje arba prašyme iš dalies pakeisti programą prašyti perkelti iš viso ne daugiau kaip 5 proc. kiekvieno fondo pradinio nacionalinio asignavimo į kitą fondą ar fondus. Valstybės narės gali prašyti papildomai perkelti iš viso ne daugiau kaip 5 proc. kiekvieno fondo pradinio nacionalinio asignavimo tarp ERPF, ESF+ arba Sanglaudos fondo neviršijant valstybės narės visų išteklių pagal investicijų į darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą tikslą.“;

- b) 3 dalis pakeičiama taip:

„3. Prašymuose iš dalies pakeisti programą nurodoma visa kiekvienais metais perkeliama suma pagal fondą ir, kai tinkama, pagal regiono kategoriją, prašymai tinkamai pagrindžiami ir drauge pateikiama pagal 19 straipsnį peržiūrėta programa arba programos.“;

- c) 5 dalis pakeičiama taip:

„5. Prašymo iš dalies pakeisti programą atveju gali būti perkeliama tik ateinančių kalendorinių metų ištekliai.“;

- 7) II antraštinės dalies III skyriaus pavadinimas pakeičiamas taip:

„Priemonės, susijusios su patikimu ekonomikos valdymu ir išskirtinėmis bei neįprastomis aplinkybėmis“;

- 8) Įterpiamas 15a straipsnis:

„15a straipsnis

Laikinos fondų naudojimo priemonės reaguojant į išskirtines ir neįprastas aplinkybes

Jeigu Taryba po [šio reglamento įsigaliojimo data] pripažins, kad įvyko neįprastas įvykis, kurio viena ar daugiau valstybių narių negali kontroliuoti ir kuris daro didelį poveikį valdžios sektoriaus finansinei būklei, arba didelis euro zonos arba visos Sąjungos ekonomikos nuosmukis, kaip nurodyta Reglamento (EB) Nr. 1466/97(**) 5 straipsnio 1 dalies dešimtoje pastraipoje, 6 straipsnio 3 dalies ketvirtoje pastraipoje, 9 straipsnio 1 dalies dešimtoje pastraipoje ir 10 straipsnio 3 dalies ketvirtoje pastraipoje, arba įvyko netikėtų nepalankių ekonominių įvykių, turinčių didelį neigiamą poveikį valstybės finansams, kaip nurodyta Reglamento (EB) Nr. 1467/97

3 straipsnio 5 dalyje ir 5 straipsnio 2 dalyje, Komisija, priimdama įgyvendinimo sprendimą, gali tame sprendime nustatyti laikotarpį:

- a) nukrypstant nuo 106 straipsnio 3 dalies ir 106 straipsnio 4 dalies, valstybės narės prašymu padidinti tarpinius mokėjimus 10 procentinių punktų virš taikomos bendro finansavimo normos, neviršijant 100 proc.;
- b) nukrypstant nuo 57 straipsnio 6 dalies, leisti valstybės narės valdžios institucijoms atrinkti remtinus veiksmus, kurie fiziškai užbaigti arba visiškai įgyvendinti prieš pateikiant vadovaujančiai institucijai paraišką dėl finansavimo pagal programą, su sąlyga, kad veiksmas vykdomas reaguojant į išskirtines aplinkybes;
- c) nukrypstant nuo 57 straipsnio 7 dalies, nustatyti, kad veiksmų, vykdomų reaguojant į tokias aplinkybes, išlaidos gali būti laikomos tinkamomis finansuoti nuo tos dienos, kurią Taryba patvirtino tokių aplinkybių atsiradimą;
- d) nukrypstant nuo 36 straipsnio 5 dalies, 37 straipsnio 1 dalies, 39 straipsnio 2 dalies ir 44 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos, pratęsti dokumentų ir duomenų pateikimo Komisijai terminus ne daugiau kaip 3 mėnesiais.

(*) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 1).“;

9) 111 straipsnio 1 dalies b punktas pakeičiamas taip:

„(b) visos veiksmo išlaidos viršija 5 mln. EUR;“;

10) I, II ir V priedai iš dalies keičiami pagal šio pasiūlymo priedą.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas